

**Národní technické muzeum
Archiv pro dějiny techniky a průmyslu**

Karel Marek

(2. 3. 1850 Pátek u Poděbrad – 15. 10. 1936 Holoubkov)

1854 - 1917

INVENTÁŘ

NAD č. 116
evidenční pomůcka č. 262

PhDr. Zdeněk Vácha
Praha 2005

Obsah:

1. Karel Marek (2. 3. 1850 Pátek u Poděbrad – 15. 10. 1936 Holoubkov)	2
2. Vývoj a dějiny fondu	2
3. Archivní charakteristika fondu	3
4. Stručný rozbor obsahu fondu	3
5. Záznam o uspořádání fondu	4
Použitá literatura	4
Osnova inventáře	5
Inventář	6

Karel Marek (2. 3. 1850 Pátek u Poděbrad – 15. 10. 1936 Holoubkov)

Karel (nebo také Carl) Marek se narodil 2. března 1850 statkáři v Pátku u Poděbrad. O jeho studiích (ať již obecných/národních, středoškolských či případně vysokoškolských) není dnes nic známo. Více o sobě dal vědět až v roce 1880, kdy byl jmenován přednostou dopravního a dílenského oddělení tehdejší Duchcovsko-Podmokelské dráhy.¹ Během času se s tematikou technicko-železničního oboru seznámil do té míry, že mohl přihlásit několik patentů řešících určité problémy tohoto oboru, a také získal pověst jisté autority ve věcech železniční techniky. Podnikl několik pracovně-studijních cest do Francie, Belgie, Anglie a Německa.

Po postátnění Duchcovsko-Podmokelské dráhy přešel do státních služeb a v roce 1884 přejal technický referát na nově zřízeném ředitelství státních drah v Praze. O dva roky později byl jmenován referentem generálního ředitelství státních drah, souběžně s tím se stal odborovým přednostou. V Markově odboru se soustřeďovaly všechny technické a uhelné záležitosti státních drah.

Jako uznávaný odborník zastupoval rakouské dráhy na mezinárodních sjezdech. Jeho erudice v technických záležitostech byla uznána i tím, že byl jmenován ministrem veřejných prací ve vládě hraběte Richarda Bienertha (9. 1. 1911- 28. 6. 1911) a ve 3. vládě Paula von Gautsche (28. 6. 1911- 3. 11. 1911). Zde již nešlo o železnice (v obou vládách existovalo samostatné ministerstvo železnic), ale spíše o řešení otázky bytové a ochrany živnostenského podnikání, kde Karel Marek vyvinul rozsáhlou a iniciativní činnost. K problematice živnostenské měl Marek jistý praktický vztah, neboť se svým tchánem a poté i bratrem své manželky řídil továrnu na šamotové zboží v Teplicích/Košťanech.

Ing. Karel Marek, vládní rada, ministr veřejných prací, člen SIA a dalších organizací, zemřel po delší nemoci 15. října 1936 v rodinné vile v Holoubkově a byl pohřben nedaleko Holoubkova, na svatoštěpánském hřbitově u Mýta.

2. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti, ze kterých byl následně vytvořen fond 116 Ing. Karel Marek, byly získány v květnu roku 1938 od synovce zemřelého, přednosty nákupního oddělení Českomoravské strojírny Kolben-Daněk, Karla Marka.

¹ Na Markův nástup do železničních služeb mohl mít vliv i jeho tchán Johann Pechar, v průběhu času účetní kontrolor u c. k. Jihovýchodní státní železnice v Pešti (Rechnungsrevident bei der k. k. südöstlichen Staatseisenbahn zu Pesth), poté u c. k. privilegované rakouské Státní železnice (Revisionsbeamte bei der k. k. priv. öster. Staatseisenbahn Gesellschaft), inspektor c. k. priv. Jižní dráhy (Inspektor der k. k. pr. südlichen Staatsbahn-Gesellschaft), ředitel c. k. priv. Duchcovsko-Podmokelské a Pražsko-Duchcovské dráhy (Direktor der k. k. priv. Dux-Bodenbacher und Prag-Duxer Eisenbahnen).

3. Archivní charakteristika fondu

Poprvé byla pozůstalost po Karlu Markovi zinventarizována mezi červnem a zářím 1939 Bohumilou Mráčkovou. V praxi to znamenalo, že knihy, které nejspíš pocházely z knihovny Karla Marka, byly zařazeny do knihovny archivu, písemnosti a fotografie byly uloženy do dnes již nevyhovujícího ochranného materiálu. Při inventarizaci písemností byl kladen důraz nikoli na písemnosti Karla Marka, nýbrž na písemnosti jeho manželky Anny rozené Březinové a písemnosti její rodiny a předků s tím, že obecně byl preferován odesílatel před příjemcem. U fotografií byly vytvořeny soubory na úrovni „balíků“. K novému uspořádání fondu bylo přistoupeno z důvodu nevhodného uložení archiválií a z důvodu zastaralé pořádací koncepce.

Při novém pořádní bylo přihlíženo k pořádacímu schématu pro osobní fondy, uplatňovanému v Archivu Akademie Věd ČR a díky studii R. Ederové a V. Podaného² používanému v mnoha dalších archivech. Pozůstalost tak byla rozdělována podle následujících sedmi hlavních skupin:

- I. Životopisný materiál
- II. Korespondence
- III. Rukopisy původce fondu/Vědecká, odborná a literární činnost
- IV. Písemný materiál vzniklý z úřední a veřejné činnosti původce fondu/Veřejná činnost
- V. Ilustrační materiál
- VI. Dokumenty rodinných příslušníků
- VII. Písemnosti cizí provenience.

Nové uspořádání fondu znamenalo především nerespektovat původní pořádací schéma a archiválie rozčlenit do nových celků. Balíky fotografií byly roztříděny a fotografie zaevidovány na úrovni jednotlivin. V korespondenci byl narozdíl od původního uspořádání sledován především příjemce. Vnitřní skartaci nebylo nutno provádět, neboť materiál, byť se nalézal v dobrém fyzickém stavu, je sám o sobě dosti torzovitý.

4. Stručný rozbor obsahu fondu

Pozůstalost po Karlu Markovi není tak různorodá, aby se archiválie v jejím rámci daly rozčlenit do všech v minulé kapitole vyjmenovaných skupin. Typově jsou sice obsazeny všechny skupiny kromě IV., ale při bližším pohledu lze zjistit, že tomu tak je jen z malé části, neboť až na skupinu VI. *písemnosti rodinných příslušníků* jsou ostatní skupiny dosti torzovité.

² Ederová R. – Podaný V., K problematice osobních archivních fondů. SAP, XXXIV, 1984, s. 310-349

Ve skupině I. *životopisný materiál* lze u Karla Marka nalézt pouze dokumenty vážící se k jeho *hospodářským a majetkovým záležitostem* (I. d), a to k hospodaření továrny na šamotové zboží v Teplicích a k přestavbě vily v Holoubkově.

Ve skupině II. *korrespondence* mnoho korespondence nalézt nelze. V podskupině II. a) *k. rodinná* zaujme pouze 25 dopisů Markova tchána, tehdejšího vlastníka teplické továrny. V rámci podskupiny II. b) *k. osobní a institucionální* se dochovala především korespondence související s Markovou činností v teplické továrně a s přestavbou holoubkovské vily. A to navíc ve velmi malém počtu.

Do skupiny III., která má obecně zachycovat *vědeckou, odbornou a literární činnost původce*, bylo možné zařadit pouze fotografie lokomotiv,³ železničních staveb a železničních nehod. Ty mohly být pro Karla Marka,⁴ zaměstnance Duchcovsko-Podmokelské dráhy či státního ředitelství drah v Praze, sloužit jako studijní či podkladový materiál, a proto byly zařazeny do podskupiny III. g) *pomocný a studijní přípravný materiál*.

V rámci skupiny V. *ilustrační materiál o původci fondu* jsou zařazeny v podskupině V. a) *fotografie* zařazeny jednak Markovy fotografie vily v Holoubkově, jednak Markovy (?) fotografie z cest.

Největší množství písemných dokumentů tvořících Markovu pozůstalost je uloženo ve skupině VI., což jsou *písemnosti rodinných příslušníků*. Rodinnými příslušníky tu jsou de facto příslušníci rodiny Markovy manželky Anny, rozené Pecharové. Typologicky tu jsou uloženy *osobní doklady* (VI. a)), *korrespondence* (VI. b)), *písemnosti věcně se týkající rodinné hrobky na hřbitově sv. Štěpána v Mýtě* (VI. c) 1.) a *hostomických pachtýřů* (VI. c) 2.). *Písemnosti neurč(iteln)ého charakteru* byly zařazeny do podskupiny VI. d).

5. Záznam o uspořádání fondu

Fond č. 116 Karel Marek uspořádal PhDr. Zdeněk Vácha v Archivu pro dějiny techniky a průmyslu (NTM) v roce 2004 a k tomuto fondu rovněž sestavil inventář.

Použitá literatura:

Národní Politika, 18. 10. 1936, s. 3

³ Lokomotivy od inv. č. 15 do inv. č. 39 byly určeny 19. 11. 2002 Tomášem Kučerou (odd. dopravy NTM); inv. č. 41 a 42 určeny 18. 1. 2005 Karlem Zeithammerem a Tomášem Kučerou (Železniční muzeum NTM).

⁴ Je ale také možné, že fotografie společně s mnoha dalšími písemnostmi pochází z činnosti Markova tchána Jana Pechara.

Osnova inventáře:

I. Životopisný materiál

I. d) Hospodářské a majetkové záležitosti

I. d) 1. Teplitzer Chamottewaaren-Fabrik/továrna na šamotové zboží Teplice

I. d) 2. Přestavba vily v Holoubkově

II. Korespondence

II. a) Korespondence rodinná

II. b) Korespondence osobní a institucionální

III. Odborná činnost

III. g) Pomocný a studijní přípravný materiál (fotografie)

III. g) 1. Fotografie lokomotiv

III. g) 2. Fotografie železničních staveb

III. g) 3. Fotografie železničních havárií

III. g) 4. Fotografie ostatní

V. Ilustrační materiál

V. a) Fotografie

VI. Písemnosti rodinných příslušníků

VI. a) osobní doklady

VI. b) korespondence

VI. b) 1. Marková (roz. Pecharová) Anna

VI. b) 2. Pechar Jan

VI. b) 3. Pechar Hans

VI. c) 1. Rodinná hrobka na hřbitově sv. Štěpána v Mýtě

VI. c) 2. Soupis hostomických pachtýřů

VI. d) Varia

i. č.	sign.	Obsah		datace	k. č.
	I.	Životopisný materiál			1
	I. d)	<u>Hospodářské a majetkové záležitosti</u>			1
	I. d) 1.	<i>Teplitzer Chamottewaaren-Fabrik/Továrna na šamotové zboží Tepllice (v Košťanech)</i>			
1		účty, bilance aktiv a pasiv a jiné typy účetních dokumentů (21 ks)		(1886) 1901- 1902, s. d.	
	I. d) 2.	<i>Přestavba vily v Holoubkově</i>			1
2		úřední dokumenty (3 ks)		1898 - 1910	
3		rozpočty (2 ks, také viz inv. č. 9)		1899, s. d.	
4		účty se stvrzenkami (3 + 3 ks)		1901, 1903	
5		plán přestavby zahrady (?), 1 kus		s. d.	
	II.	Korespondence			1
	II. a)	<u>Korespondence rodinná</u>			1
6		Marková Anna, manželka	1	1 1884, 1886	
7		Pechar Jan, tchán	25	- 1879	
		Pecharová (roz. Březinová) Anna Marie viz VI. b), inv. č. 65			
		Korálková Hanny, neteř viz VI. b), inv. č. 59			
		Korálková Marianne, neteř viz VI. b), inv. č. 60			
	II. b)	<u>Korespondence osobní a institucionální</u>			1
8		Fürst Colloredo-Mannsfeld'sche Domainen-Direction Zbirow	1	- 1907	
9		Hájek Al[ois] (v příloze rozpočet)	2+	- 1899 - 1900	
10		Janoušek Jos[ef]	1	- 1911	
11		Katz Moritz	1	- 1894	
12		Prager Eisen-Industrie-Gesellschaft, Direktion der Adalberthütte	1	- 1879	
	III.	Odborná činnost			1,2
	III. g)	<u>Pomocný a studijní přípravný materiál (fotografie)</u>			1,2
	III. g) 1.	<i>Fotografie lokomotiv</i>			1
13		4-2-2/3, No. ? Lord of the Isles, Great Western Railway, 1851		1853?	
14		0-6-4, No. 1 The Major, Mersey Railway, 1885		s. d.	
15		4-4-0, No. 13, District Railway, ?, 1873?		s. d.	
16		0-4-4, No. 70, Metropolitan Railway, Neilson & Co., Glasgow, 4356/1891		s. d.	
17		4-4-2, No. 3072 London & North Western Railway, Crewe Works, ?		s. d.	

i. č.	sign.	Obsah	datece	k. č.
18		4-4-2, No. ?, Upton-Park, Atlas Works (Taff Vale?), ?	s. d.	
19		2-4-2, No. 910, London & North Western Railway, Crewe Works, ?	s. d.	
20		4-4-0, No. 48, North London Railway, Bow Works, 1882?	s. d.	
21		0-6-0/3, No. 354, Caledonian Railway, ?	s. d.	
22		4-4-0/?, No. 65 Nairnshire, Highland Railway, Glasgow Locomotive Works, Dobs & Co., ?	s. d.	
23		4-4-0/?, No. 68 Caithness, Highland Railway, Glasgow Locomotive Works, Dobs & Co., 1874	s. d.	
24		4-4-0/3, No. 201, Glasgow & South Western Railway, ?, ?	s. d.	
25		4-4-0/?, No. 178, London, Chatham & Dover Railway, ?, ?	s. d.	
26		2-4-0/3, No. 223, Great Nothern Railway, G. N. R. & Co. Makers, Doncaster, 291/1880	s. d.	
27		4-4-0/3, No. 561, Manchester, Scheffield & Lincolnshire Railway, ?, ?	s. d.	
28		4-4-0/3?, No. 577, London & Southwestern Railway, ?, ?	s. d.	
29		2-2-2/3, No. 378 Sir Daniel, Great Western Seindon Railway Co., 1866	s. d.	
30		2-4-0/3, No. 10, Manchester, Scheffield & Lincolnshire Railway, Borton Works?, 1887	s. d.	
31		4-4-0/3, No. 421, North British Railway, ?, ?	s. d.	
32		4-4-0/3, No. 983, Lancashire & Yorkshire Railway, ?, 1868	s. d.	
33		2-4-0/3, No. 1301 Teutonic, London & North Western Railway, Crewe Works, 1889	s. d.	
34		2-2-2/3, No. 237, Great Nothern Railway, G. N. R. & Co. Makers, Doncaster Works, 428/1887	s. d.	
35		4-2-2, No. 1326, North Eastern Railway, North Eastern Co., ? Works, 1884?	s. d.	
36		4-4-0/3, No. 779, North Eastern Railway, ?, ?	s. d.	
37		2-4-0/3, No. 761, Great Eastern Railway, Stratford Works, 1890, Petroleum! (2 ks)	s. d.	
38		2-4-0, No. ?, ?, Stoke Loco Works, 1882	s. d.	
39		4-4-0/2+2, No. 871, New York Central & Hudson River Railroad, Schenectady Locomotive Works, ?	s. d.	
40		2-6-2, III400/A1, k. k. oesterr. Staatsbahnen 3032, Wiener Locomotiv-Fabriks-Actien-Gesellschaft Floridsdorf, No. 1061/1896 (1+2 ks, Karl Marek (?) třetí zprava a první zprava)	1897	
41		2?-8-0/3, III400/A1, k. k. oesterr. Staatsbahnen 9.01, Lokomotiv-Fabrik der Staatseisenbahn-Gesellschaft Wien, No. 2620/1898, tendr 56.69, Ringhoffer Smíchov, 1898 (Karl Marek (?) druhý zprava)	1898	
42		0-6-2, k. k. oesterr. Staatsbahnen – Ybbstalbahn Y. v1 (ÖBB 598.01, případně Y.v2 nebo Y.v3), Krauss Linz, No. 3356/1896 (případně 3357 či 3358), služební vůz s poštovním oddílem DF/s 101 (BBÖ Nr. 905), 1896 (Karl Marek (?) první zleva)	1896	
43		4-4-2/8, II275/B3, k. k. oesterr. Staatsbahnen 108.01, První česko-moravská továrna na stroje v Praze/Erste böhmisch-mährische	1901	

i. č.	sign.	Obsah	datace	k. č.
Maschinenfabrik in Prag, No. 30/1901				
	III. g) 2.	<i>Fotografie železničních staveb</i>		1
44		železniční most určený jako Waidhofen a. Ybbs/Bejdov na řece Ipse, Dolní Rakousy	s. d.	
45		stavba železničního mostu, neurčeno (3 ks)	s. d.	
	III. g) 3.	<i>Fotografie železničních havárií (h. lokomotiv a h. železničních staveb)</i>		1
46		havárie lokomotivy (IIb/k. k. oesterr. Staatsbahnen No. 111, Aktiengesellschaft der Locomotiv-Fabrik von C. Carl in Wiener-Werstadt, No. 2429, ?) na železniční trati St. Michael-Trbiš u řeky Mur ve Štýrsku (2 ks)	s. d.	
47		kotel neurčené lokomotivy po výbuchu kotle? (6 ks)	s. d.	
48		železniční trať s mostem poškozeným sesuvem půdy a destrukcí mostu, havárie neurčené lokomotivy (2+1+2+2 ks)	s. d.	
49		železniční trať s mostem poškozeným povodní? (3 ks)	s. d.	
	III. g) 4.	<i>Fotografie ostatní</i>		2
50		Die Brüxer Katastrophe vom 19. u[nd] 20. Juli 1895 (album 10 fotografií s plánkem)	1895?	
	V.	Ilustrační materiál		2
	V. a)	<u>Fotografie</u>		2
51		fotografie vily v Holoubkově (10+9 ks)	s. d.	
52		fotografie z cest (3 archy, 5 ks)	s. d.	
	VI.	Písemnosti rodinných příslušníků		2
	VI. a)	<u>osobní doklady</u>		2
53		Březina Matěj – Křestní list (duplikát), Todten-Schein (2 ks)	(1797) 1881, 1866	
54		Březinová Františka – Heimat-Schein/List domovský – Hostomice (1 ks)	1880	
55		Pechar Jan – Heimaths-Schein/List domovský – Hostomice, Reise-Pass – cestovní pas pro zahraničí, Heimaths-Schein – Teplice, Pojištěnecká knížka Pražské městské pojišťovny (4 ks)	1855 - 1901	
56		Pechar Jan/Březinová Anna Marie – Trauungsschein (1 ks)	1854	
57		Pecharová (roz. Březinová) Anna – Úmrtní list (1 ks)	1889	
	VI. b)	<u>kořespondence</u>		2

i. č.	sign.	Obsah		datace	k. č.
	VI. b) 1.	<i>Marková (roz. Pecharová) Anna</i>			2
58		Egelmayer Johann	1	- 1899	
59		Korálková Hanny, neteř	1	- 1934	
60		Korálková Marianne, neteř	1	1 1934	
61		Nikola Frida	1	- 1935	
62		Pechar Hans, bratr	6	- 1898-1907	
63		Pechar Jan, otec (také viz Marek Karel, Pechar Hans), 1 příloha	5+	- 1884-1902	
64		Pechar Josef, strýc	2	- 1913, 1917	
65		Pecharová (roz. Březinová) Anna Marie, matka	2	- 1901, s. d.	
66		Pecharová Fanny, sestra (také viz Pechar Jan, otec)	8	- 1898-1902	
67		? Victor, švagr (také viz Pecharová Fanny, sestra)	1	- 1901	
	VI. b) 2.	<i>Pechar Jan</i>			2
68		Drahorad ?	-	1 1893	
69		Fürstliches Patronatsamt Domaine Zbirow	3	3 1893-1894	
70		Naumann Adolf, Allgemeine Gasbeleuchtungs und Gasbeheizungsgesellschaft Gaswerk Prag	1	- 1879	
71		k. k. priv. Neuberg Mariazeller Gewerkschaft, Central Betriebs-Direction	1	- 1879	
72		Pechar ?, synovec	1	- 1893	
73		Pfarramt Mauth	4	4 1889-1893	
74		Sedlaček Jaroslav	1	- 1884	
	VI. b) 3.	<i>Pechar Hans</i>			2
75		Pechar Jan, otec (také viz Pechar Hans Markové Anně)	2	- 1905 a 1907	
76		? Victor, švagr	1	2 1902	
	VI. c) 1.	<i>Rodinná hrobka na hřbitově sv. Štěpána v Mýtě</i>			2
77		Vertrag über den Ankauf von Grabstellen auf Friedhöfen (originál a 2 opisy)		1891	
78		Situation der quest Grabstelle A am Friedhofe in Mauth		s. d.	
	VI. c) 2.	<i>Soupis hostomických pachtýřů</i>			2
79		Verzeichniss der Pächter der Hostomitzer Grundstücke auf Grund der am 4. Oktober 1914 mündlich abgeschlossenen Pachtverträge auf die Dauer von 3 Jahren (1914-1917)		1914	
80	VI. d)	Varia (2ks)		?	2

Název: Karel Marek (2. 3. 1850 Pátek u Poděbrad – 15. 10. 1936 Holoubkov)
Časové rozmezí: 1854 - 1917
Počet evidenčních jednotek: kartony (2), fotografie (63), fotoalbum (1)
Počet inventárních jednotek: 80
Rozsah: 0,24 bm
Stav ke dni: 4. 2. 2005
Zpracoval: PhDr. Zdeněk Vácha
Sestavil archivní pomůcku: PhDr. Zdeněk Vácha
Počet stran archivní pomůcky: 9 (5 + 4)
Schválil archivní pomůcku: PhDr. Jan Hozák, 1. 2. 2005

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013.

datum provedení GI: 4. 4. 2013

výčet ověřených a nově zjištěných evidenčních jednotek:

-karton 2 (1854-1917)

-fotografické archiválie: fotografie na papírové podložce – 77 (1853-1901) – inv. č. 13-43, 44-49,51-52

-fotografické archiválie: album – 1 (1895) – inv. č. 50

-mapy, plány ... : technický výkres – 1 (1854-1917) – inv. č. 5

-celkový počet (dílčích) evidenčních jednotek - 81

ověřená metráž archiválií: 0,2 bm